

Toiminnallinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnite Ima 2025-2028

Sammon koulu

Vuodet: 2025 - 2028

Sisällysluettelo

1. Yleiset tavoitteet

- 1.1. Koulukohtainen toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma
- 1.2. Oppilaiden ja henkilökunnan osallistaminen
- 1.3. Pedagoginen toiminta
- 1.4. Vuorovaikutus ja viestintä
- 1.5. Turvallisemman tilan periaatteet
- 1.6. Rasismin ja syrjinnän vastainen työ
- 1.7. Koulun esteettömyystiedot

2. Selvitys

- 2.1. Kyselyiden käyttäminen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön tukena
- 2.2. Yhdenvertaisen ja tasa-arvoisen kohtelun nykytilanne

3. Kehittämistoimet, toteutus ja seuranta

- 3.1. Kehittämistavoitteet ja toimenpiteet
- 3.2. Arviointi- ja seurantasuunnitelma
- 3.3. Lukuvuosi- ja kokonaisarviointi
- 3.4. Suunnitelman päivittäminen
- 3.5. Suunnitelman hyväksyminen

1. Yleiset tavoitteet

Koulutuksen järjestäjä vastaa, että oppilaitokset laativat toiminnallisen tasa-arvosuunnitelman. Tasa-arvosuunnitelman tulee sisältää:

- selvitys oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta
- tarvittavat toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi
- arvio aikaisempaan tasa-arvosuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista.

Yhdenvertaisuuslain mukaan:

- koulutuksen järjestäjän on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan
- ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi.

Tampereen perusopetuksen toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma perustuu kaupungin vuoden 2023 alussa julkaistuun, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolakeihin pohjautuvaan toiminnalliseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan:

[Tampereen kaupungin toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma](#)

Suunnitelmaa tehdessä voidaan käyttää OPH:n [Sanoista tekoihin-opasta](#).

1.1. Koulukohtainen toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Tämän suunnitelman tavoitteena on tukea opetushenkilöstöä oppilaiden rakentavassa vastuuttamisessa ja osallistamisessa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Oppilaita ohjataan käyttäytymään ja kohtaamaan kouluyhteisönsä jäsenet kaikkia kunnioittavasti. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat koko kouluyhteisön yhteinen asia. Suunnitelman avulla halutaan luoda fyysisesti ja sosiaalisesti turvallinen ja hyväksyvä oppimis- ja opetusympäristö, jossa lähtökohtana ovat syrjimättömyys, kohteliaisuus ja huomaavaisuus.

Sekä yhdenvertaisuus-, että tasa-arvolakien tarkoitus on turvata kaikkien oikeus olla oma itsensä ja poistaa syrjinnästä johtuvaa eriarvoisuutta.

[Yhdenvertaisuuslaki](#)

[Tasa-arvolaki](#)

Kummastakin laista nousevat syrjintäperusteet ovat:

- sukupuoli ja sukupuoli-identiteetti
- ikä
- alkuperä, kansalaisuus
- kieli
- uskonto, vakaumus
- mielipide
- poliittinen toiminta, ammattiyhdistystoiminta
- perhesuhteet, varallisuus
- terveydentila
- vammaisuus
- seksuaalinen suuntautuminen
- muu henkilöön liittyvä syy mm. kehon koko, pukeutuminen, nepsy-oppilaat

1.2. Oppilaiden ja henkilökunnan osallistaminen

Kaupunkitasoiset tavoitteet:

- Oppilaat osallistuvat aktiivisesti koulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöhön.
- Henkilökunta osallistuu ja kouluttautuu koulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöhön.
- Koulun henkilöstö pohtii omia arvoja ja asenteitaan suhteessa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslain syrjintäperusteisiin. Tähän liittyen henkilöstö voi suorittaa Lasten oikeuksien verkkokoulutuksen (60-90min):

[Lapsen oikeudet](#)

1.3. Pedagoginen toiminta

Kaupunkitasoiset tavoitteet:

- Opetuskäytännöt kannustavat oppilaita normitietoiseen ajatteluun sekä toimimaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi.
- Kaikkien luokka-asteiden oppiaineiden opetussisällöt edistävät läpileikkaavasti tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.
- Opetus ja oppimisen tuki toteutetaan tasapuolisesti.
- Arviointi on oikeudenmukaista.
- Oppilasvalinnoissa noudatetaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusperiaatetta.

1.4. Vuorovaikutus ja viestintä

Kaupunkitasoiset tavoitteet:

- Koulussa opiskelevien tai työskentelevien tulee kohdella toisiaan kunnioittavasti ja tasavertaisesti.
- Oppilaat ja henkilökunta saavat käyttää itse toivottua nimeä (kutsuma- tai lempinimeä) ja tulla kohdatuksi itse ilmoitetun sukupuoli-identiteetin mukaisesti.
- Koulun verkkosivut ja muu viestintä on kaikkien saavutettavissa, ja siinä kiinnitetään huomiota monipuoliseen ja ei-stereotyyppiseen ilmaisuun. Myös selkokieliäyteen kiinnitetään huomiota.
- Käännätetään tarpeen mukaan tietoa palveluista englannin kielelle sekä suurimmille kieliryhmille.
- Koululla on järjestelmiä ja tukitoimia, joilla varmistetaan, että oppilas ja huoltajat voivat kommunikoida ja antaa palautetta huolimatta kielitaidosta tai kulttuuritaustasta.

1.5. Turvallisemman tilan periaatteet

Kaupunkitasoiset tavoitteet:

- Opettajat/luokanohjaajat laativat luokkakohtaisesti Turvallisemman tilan periaatteet oppilaiden kanssa. Turvallisemman tilan Word-pohja ja kaupungin yleiset ohjeet löytyvät kaupungin verkkosivuilta: [Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus \[Tampereen kaupunki\]](#)
- Oppilaat tuntevat Someturvan ja osaavat käyttää sitä.
- Koulusta on luotu oppimis- ja opetusympäristö, jossa toteutuvat tasa-arvoiset ja yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua opetukseen. Koulun fyysinen ja sosiaalinen ympäristö on turvallinen ja syrjimätön sekä oppilaan että henkilökunnan itsemäärittelyä kunnioittava (myös mm. WC:t ja pukeutumistilat, ryhmäjaot, liikuntatunnit).

Lukuvuoden alussa on ohjeistettu opettajat turvallisemman tilan periaatteiden laatimisesta oppilaiden kanssa.

1.6. Rasismin ja syrjinnän vastainen työ

Tampereella toimii rasisminvastaisten toimenpiteiden työryhmä. Työryhmä suosittelee kouluille toimenpiteitä rasismin ja syrjinnän torjumiseksi.

[Toimenpide-ehdotukset kouluille](#)

Suunnitelman oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä koulukohtainen osuus on laadittu/päivitetty. Suunnitelma käydään vuosittain läpi henkilökunnan, huoltajien ja oppilaiden kanssa. Koulu toteuttaa säännöllisesti henkilökunnalle ja oppilaille suunnattuja kyselyitä. Kyselyiden tuloksia hyödynnetään koulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyössä.

Monipuolisten ja kielitietoisten arviointikäytänteiden kehittäminen. Koulun toiminnassa ja tapahtumissa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset tarpeet ja esteettömyys.

Opettajat perehtyvät ja perehdyttävät nuoret ja lapset ikä ja käsityskyky huomioiden oikeaan käsitteistöön yhdenvertaisuudesta ja tasa-arvosta (ks. syrjintäperusteet). Koulun toiminnassa varataan riittävästi aikaa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden käsittelyyn. Koulu voi järjestää teemoihin liittyviä oppitunteja, työpajoja ja/tai teemapäiviä. Koulutuksia ja teemapäiviä voidaan järjestää yhteistyössä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimijoiden kanssa. Niissä voi hyödyntää myös kokemusasiantuntijoita.

Oppilaat ja henkilökunta saavat käyttää itse toivottua nimeä (kutsuma- tai lempinimeä) ja tulla kohdatuksi itse ilmoitetun sukupuoli-identiteetin mukaisesti. Koulun verkkosivut ja muu viestintä on kaikkien saavutettavissa, ja siinä kiinnitetään huomiota monipuoliseen ja ei-stereotyyppiseen ilmaisuun. Myös selkokieliisyyteen kiinnitetään huomiota. Käännätetään tarpeen mukaan tietoa palveluista englannin kielelle sekä suurimmille kieliryhmille. Tulkkipalveluja on käytettävissä. Koululla on tukimateriaalia, jota voi käyttää esim. oppimiskeskustelussa. Konsultoivat opettajat, kieku- ja kietu-opettajat toimivat monikielisten oppilaiden opetuksen tukena.

Teemaviikot: Rasisminvastainen viikko maaliskuussa ja Lapsen oikeuksien viikko marraskuussa. Teemaa käsitellään eri oppiaineiden lisäksi Sampo-tunneilla ja 4. ja 6. luokkalaisten tunne- ja vuorovaikutustunneilla.

1.7. Koulun esteettömyystiedot

Koulut kirjaavat koulun esteettömyystiedot koulun kotisivuille.

2. Selvitys

Selvitys on tasa-arvolain vaatima suunnittelun ensimmäinen vaihe, jonka aikana selvitetään toimipaikan tasa-arvotilannetta. Selvitys toimii pohjana, kun mietitään koulun kehittämistarpeita. Selvityksessä voi käyttää apuna keskusteluja ja erilaisia havainnointimenetelmiä. Oppilaiden näkökulmien ja mielipiteiden kartoitus on selvitystyön pohjana.

2.1. Kyselyiden käyttäminen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön tukena

Suunnitelman pohjana käytetään aina nykytilan arviointia.

Nykytilan arviointiin on tulossa syksyllä 2025 uusi työkalu, jolla voidaan henkilöstön keskuudessa arvioida koulun tämänhetkistä tasa-arvotilannetta. Rehtori-Teamsista kannattaa tutustua Power BI-raporttiin Ajatuksia koulusta-kyselyn tuloksiin.

Selvityksen tekemisestä ja suunnittelun keinoista voi lukea lisää OPH:n [Sanoista tekoihin](#)-oppaasta.

Kouluterveyskysely ja yhdenvertaisuuskysely ovat pakollisia selvitystyön osia.

- Koulut voivat päättää itse yhdenvertaisuuskyselyn sisällöstä ja mallista. Apuna voi käyttää mallipohjaa (kopioi ja muokkaa omalle koululle sopivaksi):
[Mallipohja](#)
- OPH:n yhdenvertaisuusbingo oppilaiden kanssa toteutettavaksi ja henkilökuntakeskustelun pohjaksi:
[yhdenvertaisuusbingo](#)
- Pienille koululaisille kyselyn voi toteuttaa opettajajohtoisesti keskustellen esimerkiksi kuvapankkikuvien avulla. Tällöin opettaja/ohjaaja kirjaa keskustelusta syntyneet mielipiteet ja käsitykset.
[Maailmankoulun kuvapankkikuvat](#)
- THL:n kouluterveyskysely toteutetaan 4., 5., 8. ja 9. luokkien oppilaille. Koulut päättävät, miten niistä kerättyä tietoa käytetään apuna tämän suunnitelman laatimisessa.

2.2. Yhdenvertaisen ja tasa-arvoisen kohtelun nykytilanne

*Suunnitelma perustuu kyselyyn tai muuhun koulussa tehtyyn kartoitukseen. Tässä osassa kuvataan, **miten** nykytilaa kartoitettiin ja mitkä ovat kartoituksen tulokset.*

Käytetyt kyselyt:

- Miten meillä menee - kysely kaikille vuosiluokille: lokakuu 2026
- Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokysely 6.-9.luokkalaisille: tehty syksyllä 2025
- THL:n kouluterveyskysely keväällä 2027
- Muut luokkakyselyt, huoltajakyselyt ja henkilökuntakyselyt lukuvuosittain

3. Kehittämistoimet, toteutus ja seuranta

Tehdyn selvityksen (nykytilan kartoitus) pohjalta tehdyn suunnitelman toteutumista seurataan säännöllisesti. Toimenpiteiden vaikuttavuutta arvioidaan lukuvuosittain/-kausittain osana lukuvuoden arviointia. Arvioinnin perusteella määritellään toimenpiteet seuraavalle lukuvuodelle/-kaudelle. Kolmen vuoden suunnitelman toteutumista arvioidaan lopuksi (tai tarvittaessa aikaisemmin) kokonaisuutena.

3.1. Kehittämistavoitteet ja toimenpiteet

Kartoituksen tulosten (kyselyt, tilastot) läpikäyminen ja jatkotoimenpiteistä sekä kehittämiskohteista sopiminen.

- *Yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon edistämisessä havaitut koulun vahvuudet ja puutteet.*

Koulun vahvuutena yhdenvertaisuus ja tasa-arvokyselyn (2025) perusteella on, että suurin osa oppilaista ei ole kokenut tai havainnut epäasiallista kohtelua. Kyselyn mukaan koulussa ei koeta juurikaan ulkopuolisuuden tunnetta alkuperän, uskonnon, sukupuolen, seksuaalisen suuntautumisen, kielen (94% vastaajista), sosioekonomisen taustan (87%) tai terveydentilan (91%) takia.

Kyselyn perusteella koulun kehittämisen kohteina ovat henkilöstön tavat huomioida oppilaan yksilöllinen terveydentila, tasa-arvoinen kohtelu ja arviointi sukupuolten välillä sekä oppilaiden mahdollisuudet ilmaista itseään tasavertaisesti. Lisäksi kyselyssä nousi esille oppilaiden haluttomuus kertoa henkilöstölle havaitsemastaan tai kokemastaan syrjinnästä tai muusta epäasiallisesta käytöksestä (70% vastaajista). Heidän vastauksistaan kävi ilmi, etteivät oppilaat koe saavansa aikuisilta tilanteeseen apua tai ovat haluttomia kertomaan asiasta leimautumisen vuoksi.

Toimenpiteinä koulu pyrkii lisäämään oppilaiden mahdollisuuksia kertoa havainnoistaan ja kokemuksistaan koulun henkilöstölle myös anonyymisti. Pedagoginen tiimi etsii ratkaisuja henkilöstön tietoisuuden lisäämisestä oppilaiden tasa-arvoiseen ja yksilölliset tarpeet huomioivaan kohtaamiseen liittyen. Koulun tavoitteena on saada jatkossa myös laajempi kartoitus oppilaiden kokemuksista, sillä syksyllä 2025 kyselyyn vastasivat ainoastaan yläkoulun oppilaat.

3.2. Arviointi- ja seurantasuunnitelma

Suunnitelmasta on käytävä ilmi vastuuhenkilöt, sovittujen toimenpiteiden toteutusaikataulu ja suunnitelman voimassaoloaika. Suunnitelmaan kirjataan, miten oppilaat ja henkilöstö osallistetaan kehittämistoimenpiteitä valittaessa ja miten suunnitelmasta tiedotetaan. Seurannalle on sovittava mittarit ja tavat, joilla vaikuttavuutta arvioidaan sekä näille aikataulu.

Aihe	Sovitut asiat
Aikataulut	Seurantaa tehdään jatkuvasti toiminnan ohessa. Kootusti lukuvuosiarvioinnin yhteydessä.
Vastuuhenkilöt	Hanna Vettenranta, pedagoginen tiimi
Seurantasuunnitelma (mahdolliset mittarit, vastuut, tavat)	Kyselyiden uusiminen lukuvuosittain
Oppilaiden osallistaminen	Oppilaskunnan hallitus, tukioppilaat
Tiedottaminen	Henkilöstön yhteiset tiedotuskanavat

3.3. Lukuvuosi- ja kokonaisarviointi

Väliarviointi lukuvuosisuunnitelman käsittelyn yhteydessä. Voimassaoloajan päätyttyä tehdään kokonaisarviointi, jossa tarkastellaan toimenpiteiden tuloksellisuutta:

- Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön vaikuttavuus kokonaisuutena.*

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokysely tuli tarpeeseen ja avasi uusia näkökulmia ja lisäkoulutuksen tarvetta aiheesta. Erityisesti sukupuolten välinen tasa-arvo arvioinneissa ja miten opettajat suhtautuvat oppilaisiin nousi esille kyselyssä. Tulokset käsiteltiin henkilöstön kesken ja aiheesta on pyritty lisäämään tietoisuutta. Lukuvuonna 2026-2027 on tärkeää saada laajempi otanta kyselyyn (myös alakoulun 5-6 luokat). On selvitelty henkilöstön lisäkoulutuksen mahdollisuutta. Oppilaiden mahdollisuutta tulla kuulluksi anonyymisti kehitettiin lukuvuonna 2025-2026, ottamalla käyttöön huoliboksin ilmoituslomake.

3.4. Suunnitelman päivittäminen

Suunnitelma on voimassa enintään kolme vuotta. Sitä tarkastellaan henkilöstön kanssa vuosittain ja tehdään tarvittavat päivitykset. Tarvittaessa nykytilanne kartoitetaan uudelleen kolmea vuotta tiheämmin.

Suunnitelmasta tiedotetaan oppilaita ja huoltajia.

Suunnitelmaa laadittaessa on otettu huomioon Perusopetuslain (1090/2024) ja Vammaispalvelulain (675/2023) muutokset.

Syksyllä 2026 läpikäynti ys-ajalla 29.9.2026.

Pedagogisen kehittämisen tiimi tekee tarvittavia päivityksiä lukuvuoden aikana

3.5. Suunnitelman hyväksyminen

Päivämäärä: 2025-12-02

Rehtori hyväksynyt 2.12.2025